

OSNOVE RAČUNOVODSTVA

Jovana Racković
jovana.r@ucg.ac.me

29.9.2021.

Literatura za časove vježbi:
Prof. dr Ana Lalević Filipović, Mr Jovana Racković, Finansijsko računovodstvo-teorijski i praktični koncept, radni materijal, 2021.

Termin konsultacija:
Utorak 13:00-15:00
Kabinet 418

Kolokvijum nosi maksimum 40 poena.
Test se sastoji od zadataka i pitanja obrađenih na vježbama i predavanjima.
Napomena: Na početku testa će biti ponuđeno 5 pitanja eliminacionog karaktera. Student mora tačno odgovoriti na tri, kako bi stekao uslov za pregled rada.

ŠTA JE RAČUNOVODSTVO?

Naučni metod kojim se, u skladu s odgovarajućom regulativom, vrednuju, evidentiraju, klasifikuju i sumiraju poslovne transakcije i o kojima se izvještavaju zainteresovani korisnici.

Računovodstvo je u praksi mnogo više od definicije!

Zbog čega nam je bitno izučavanje računovodstva?

1. Fakture!

2. Cijena dobara i usluga / dobit

3. Da li smo likvidni?

4. Koliko je naše preduzeće zaduženo?

5. Koliku dobit ostvarujemo iz poslovanja?

6. Vrijednost imovine

7. Odnos između sredstava i izvora sredstava

8. Kako maksimizirati dobit?

9. Kolika je razlika između vremena naplate potraživanja i plaćanja obaveza?

10. Osnovna računovodstvena logika

PROCESI U RAČUNOVODSTVU:

1

Identifikovanje

POSLOVNE PROMJENE

Uplatnica
Prijemnica
Trebovanje
Izvod
Faktura

2

Evidentiranje

**KNJIGOVODSTVENA
EVIDENCIJA**

MRS / MSFI
Zakoni
Računovodstvena
etika

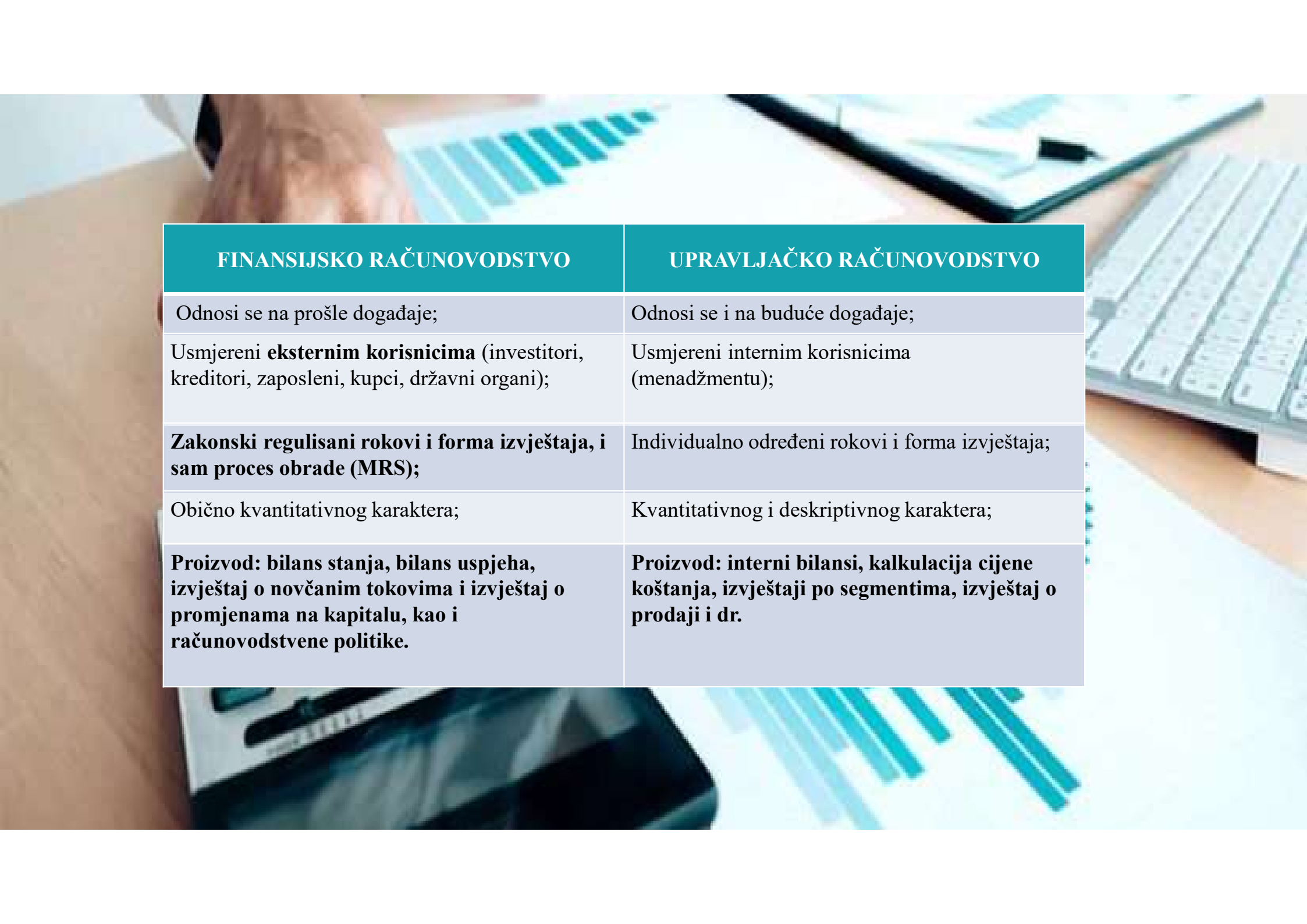
3

Prezentovanje i interpretacija

IZVJEŠTAJI

Bilans stanja
Bilans uspjeha
Izveštaj o novčanim
tokovima
Izveštaj o promjeni na
kapitalu
Napomene

FINANSIJSKO RAČUNOVODSTVO	UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO
Odnosi se na prošle događaje;	Odnosi se i na buduće događaje;
Usmjereni eksternim korisnicima (investitori, kreditori, zaposleni, kupci, državni organi);	Usmjereni internim korisnicima (menadžmentu);
Zakonski regulisani rokovi i forma izvještaja, i sam proces obrade (MRS);	Individualno određeni rokovi i forma izvještaja;
Obično kvantitativnog karaktera;	Kvantitativnog i deskriptivnog karaktera;
Proizvod: bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o novčanim tokovima i izvještaj o promjenama na kapitalu, kao i računovodstvene politike.	Proizvod: interni bilansi, kalkulacija cijene koštanja, izvještaji po segmentima, izvještaj o prodaji i dr.

Dokumenta u računovodstvu: Uplatnica

Vaše
ime i prezime

☐ Hitnošć	☐ Prenos	☒ Uplata	☐ Isplata
KREDITNI NALOG			
Marko Marković <small>(Naziv inicijatora kao nalogodavca)</small>			
Uplata za internet <small>(Svrha transfere)</small>			
Wimax Montenegro <small>(Naziv korisnika)</small>			
_____ <small>(Pečat i potpis inicijatora)</small>			
_____ <small>(Broj računa inicijatora)</small>			
☐ (model)	26,00 <small>(Iznos)</small>		☐ (Šifra transfere)
520-7751-05 <small>(Broj računa korisnika)</small>			
☐ (model)	WA9S99 <small>(Poziv na broj odobrenja)</small>		_____ <small>(Datum valute)</small>
_____ <small>(Mjesto i datum podnošenja)</small>			

Vaš korisnički
kod

Dokumenta u računovodstvu: Prijemnica

НАЗИВ ПОШИЉАОЦА _____
Адреса: _____
ГМБ: _____

НАЗИВ ПРИМАОЦА _____
Адреса: _____
ГМБ: _____

ПРИЈЕМНИЦА бр.: _____ у _____ дана _____ 200 _____ год.

Редни број	Назив добра - услуге	Јединица мере	Количина	Цена	Износ

Наčin отпремe: _____ Рег. бр.: _____ Водеч: _____

Издас: _____ Примас: _____

Dokumenta u računovodstvu: Trebovanje

Trebovanje br. _____ 20____

Izvolite za mes/ost račun izdati _____

Red. broj	Nomenklaturni broj	NAZIV ROBE	Jed. mere	Količina	Cena	Iznos

potpis

Dokumenta u računovodstvu: Izvod

MR HAYDEN LAMB
47B BOW ARROW LANE
DARTFORD
KENT, DA2 6PA

Contact tel 03457 404 404
see reverse for call times
Text phone 03457 125 563
used by deaf or speech impaired customers
www.hsbc.co.uk

Your Statement

Account Summary	
Opening Balance	2,575.16
Payments In	8,301.25
Payments Out	10,193.67
Closing Balance	682.74

01 April to 30 April 2017

Account Name
Mr Hayden Lamb

International Bank Account Number
GB93MIDL40350422820374
Branch Identifier Code
MIDLGB2108L
Sortcode Account Number Sheet Number
40-35-04 22820374 164

Your Bank Account details

Date	Payment type and details	Paid out	Paid in	Balance
01 Apr 17	BALANCE BROUGHT FORWARD			2,575.16
04 Apr 17	CR JAME U ELLIE JACK		50.00	
	CR CHECK CARD J2STUDIO E TIMOTHY LILE		75.00	2,700.16
15 Apr 17	CR N DO VAN		100.00	2,800.16
15 Apr 17	PIM CASH IN HSBC APR15 BROMOLEY HIGH @3:27		1,000.00	
	BP MISS NGOC MINH NGO MR JAY CK	3,800.00		0.16
16 Apr 17	CR CASH IN AT HSBC BANK PLC CHELMSFORD CITY		100.00	
	CR CASH IN AT HSBC BANK PLC BURY		2,000.00	
	PIM CASH IN HSBC APR16 LUTON D1 @13.55		300.00	
	CR NGUYEN U KTT		85.00	
	BP MISS BRITNEY SPOEAR A HUNG CK	2,000.00		
	CR AT TH ASM		40.00	
	CR L Nguyen LONG		125.00	650.16
19 Apr 17	CR N Nguyen live project		140.00	
	BALANCE CARRIED FORWARD			790.16

22 Abington Street Northampton NN1 2AN

Dokumenta u računovodstvu: Faktura

**Vaša
firma**

VAŠA FIRMA - Ulica i broj, Mesto
Telefon: +381 11 222 333 | Mob: +381 63 222 333
E-mail: office@vasafirma.rs
PIB: 000000000 | Matični broj: 00000000
Tekući račun: 111-222222222-33

RESTORAN

Srpskih vladara 23
26000 PANČEVO

MB kupca: 12345432 PIB kupca: 106339967

FAKTURA broj 73/0

Na osnovu dokumenta: 70;

Mesto i datum izdavanja: Pančevo, 30.07.2019
Datum prometa dobara i usluga: 30.07.2019

Roba/materijal:

rb	šifra	naziv robe	Cena+pdv	pdv	rbtk	kol.	j.m.	cena/jm	iznos
1	2*0011*11	Bacci bombonjera 214g Ferr	600.00	20%	0.00	30.000	Kom.	500.00	15000.00
2	4*0006*11	Paklon Solja "Coffee girl"	180.00	20%	0.00	20.000	Kom.	150.00	3000.00
3	3*0020*11	Bacardi Dragon Strawberry	2580.00	20%	0.00	5.000	Kom.	2150.00	10750.00
4	2*0020*11	Mozzart Talir 100g Mirabe	900.00	20%	0.00	80.000	Kom.	750.00	60000.00
5	2*0001*11	Viljamovka 0.7l Takovo	1380.00	20%	0.00	8.000	Kom.	1150.00	9200.00
Ukupno:									97950.00

PDV OPŠTA STOPA :osnovica: 97950.00 stopa: 20%: 19590.00
SVEGA : 117540.00

Usluge:

čuvanje pića na hladnom 10 dana
transport pića do diskonta
usluga točenja ... 56000.00
Ukupno: 56000.00

PDV OPŠTA STOPA :osnovica: 56000.00 stopa: 20%: 11200.00
SVEGA usluge: 67200.00

UKUPNO roba+usluge: 184740.00

ZA UPLATU 184740.00

Iznos slovima: stoosandesetčetirihiljadesedamstočetredesetdinara
Prilikom uplate pozovite se na model: 97 broj 42730
Način plaćanja: BEZGOTOVINSKI
Rok plaćanja je 15 dana (valuta: 14.08.2019).
Nakon isteka roka plaćanja zaračunavamo zakonsku zateznu kamatu.
U slučaju spora nadležan je Trgovinski sud u Pančevu.

FAKTURISAO:

LIDDER 10 MRS (PRO)

Profesionalna regulativa : računovodstveni standardi MRS /MSFI

Računovodstveni standardi predstavljaju standardizovane računovodstvene principe, kodifikovane u okviru pisanih pravila o: pripremanju, priznavanju, vrednovanju i prezentovanju elemenata finansijskih izvještaja.

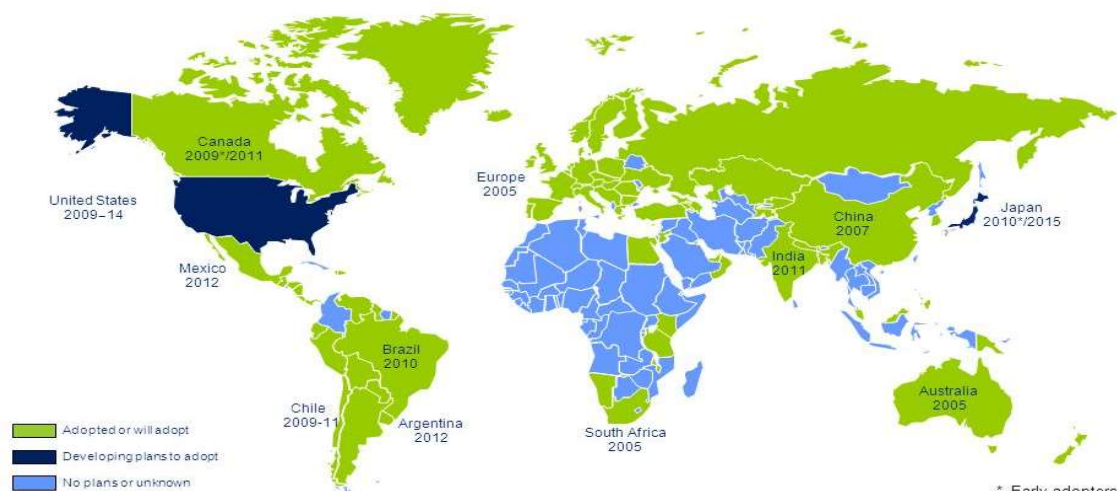
Standardi mogu biti propisani od strane:

- Nacionalnih vlada
- Profesionalnih računovodstvenih asocijacija (FASB u SAD)- U.S. GAAP
- Nezavisno privatno tijelo (IASB)- IAS/IFRS

U Crnoj Gori se od 2003. godine primjenjuju se svi objavljeni standardi od strane IASB i pojašnjenja tih standarda- Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.

Međunarodni računovodstveni standardi

Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja

Global use — Used in over 100 countries by more than 40% of the Global Fortune 500

- Current: European Union (EU) countries, Hong Kong, Australia, New Zealand and many Middle East and South American countries
- Future: Chile (2009); Brazil (2010); Argentina, Canada, India and South Korea (2011); Mexico (2012), Japan early adopters (2010)
- Proposed: U.S. mandatory (2015) may provide early adoption, Japan mandatory (2015) — Based on Regulatory Roadmaps

ETIKA U RAČUNOVODSTVU

Etički kodeksi su osnovni principi kojih se računovodstveni profesionalci odlučuju pridržavati kako bi poboljšali svoju profesiju, održali povjerenje javnosti i demonstrirali poštenje i pravičnost. Ljudi koji se pridružuju organizacijama i osiguraju akreditivne kako bi se predstavili javnosti kao CPA ili IIA nastoje da zaštite ugled profesije.

Etički principi:

Integritet

Objektivnost

Profesionalna kompetentnost

i dužna pažnja

Povjerljivost

Profesionalno ponašanje

BILANS STANJA / IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ POZICIJI

Izvještaj koji pokazuje stanje imovine preduzeća na određeni dan.

Imovina predstavlja sva materijalna (zemljište), nematerijalna (akcije u drugim preduzedima), novčana (gotovina) i druga sredstva koje preduzede posjeduje.

Imovinu dijelimo na:

a. Poslovnu imovinu (ona imovina koja se koristi u poslovanju preduzeća – gotovina, mašine, zgrade...);

b. Neposlovnu imovinu (imovina koja nije direktno vezana za poslovni proces preduzeda – odmaralište za zaposlene, vrtić za djecu zaposlenih, rekreativni centar za zaposlene i slično).

Poslovna imovina

Bilans stanja je prikaz imovine preduzeća sa njena dva aspekta:

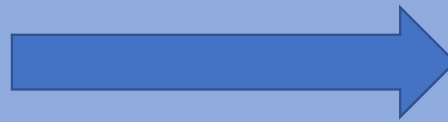
- **Pojavnih oblika;**
- **Izvora tih pojava oblika.**

U tome je i suština dvojnog knjigovodstva!

Objašnjenje – situacija 1: Andrea posjeduje automobil koji je u cjelosti kupila sopstvenom ušteđevinom. Automobil je platila 12.000 eura.

Pojavni oblik

Izvor pojavnog oblika

Objašnjenje – situacija 2:

Andrea posjeduje automobil koji je kupila novcem koji je dobila na osnovu kredita u banci. Automobil je platila 12.000 eura.

=

Kredit u banci

Pojavni oblik

Izvor pojavnog oblika

Objašnjenje – situacija 3:

Andrea posjeduje automobil koji je platila djelimično iz svoje ušteđevine (3.000 eura), a ostatak iz odobrenog kredita (9.000 eura).

Automobil je platila 12.000 eura.

=

+

Kredit u banci

Pojavni oblik

Izvori pojavnog oblika

Pojavni oblici poslovne imovine

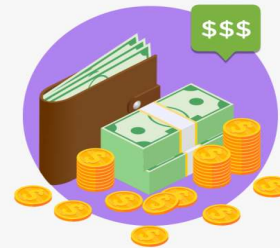
STALNA IMOVINA

Imovina koja se koristi u poslovnom procesu u periodu dužem od jedne godine dana. Koeficijent obrta ove imovine je manji od 1.

OBRTNA IMOVINA

Sredstva koja se u cjelosti utroše u jednom ciklusu procesa reprodukcije, i imaju koeficijent obrta veći od 1.

Izvori pojava oblika imovine

SOPSTVENI KAPITAL

Vrijednost kapitala koju su vlasnici unijeli u preduzeće i stavili je u upotrebu na neograničen vremenski period.

U prethodnom primjeru Andree, sopstveni kapital bi bio ušteđevina kojom je on kupio automobil.

POZAJMLJENI KAPITAL (OBAVEZE)

Kapital koji preduzecu stoji na raspolaganju na ograničen vremenski period, i za koji po pravilu mora da plati određenu cijenu – kamatu.

U prethodnom primjeru Andree pozajmljeni kapital bi bio kredit koji je ona uzela od banke.

Bilans stanja je prikaz imovine preduzeća sa njena dva aspekta:

- **Pojavnih oblika;**
- **Izvora tih pojava oblika.**

Bilans stanja preduzeća X na dan 01.01.2021.godine

POJAVNI OBLICI

**IZVORI POJAVNIH
OBLIKA**

Bilans stanja preduzeća X na dan 01.01.2021.godine

IMOVINA

**SOPSTVENI KAPITAL
+
OBAVEZE**

Na ovaj način dolazimo do **proste računovodstvene jednačine**, prema kojoj važi sljedeće: **IMOVINA = SOPSTVENI KAPITAL + POZAJMLJENI KAPITAL**, odnosno, **SREDSTVA = KAPITAL + OBAVEZE**

Stranu na kojoj je prikazana imovina (stalna i obrtna sredstva) nazivamo **AKTIVOM**, a stranu bilansa stanja u kojoj se prikazuje sopstveni i pozajmljeni kapital (obaveze) nazivamo **PASIVOM**.

AKTIVA	Bilans stanja	PASIVA
STALNA IMOVINA + OBRTNA IMOVINA		SOPSTVENI KAPITAL + OBAVEZE

AKTIVA = PASIVA

STALNA IMOVINA + OBRTNA IMOVINA = KAPITAL + OBAVEZE

PRIMJER

AKTIVA

BILANS STANJA

PASIVA

12.000 EURA
(Sredstva)

UŠTEDEVINA (3.000 EURA)
(Sopstveni kapital)
+
KREDIT (9.000 EURA)
(Obaveze)

SREDSTVA = SOPSTVENI KAPITAL + OBAVEZE
Aktiva mora uvijek biti jednaka pasivi!

BRUTO I NETO IMOVINA PREDUZEĆA

Bruto imovina preduzeća predstavlja ukupnu imovinu preduzeća. Prema tome, bruto imovina jednaka je zbiru sopstvenog i pozajmljenog kapitala:

$$\text{Bruto imovina} = \text{Sopstveni kapital} + \text{Pozajmljeni kapital}$$

Neto imovina (čista imovina) predstavlja vrijednost imovine koja je finansirana sopstvenim izvorima (sopstvenim kapitalom). Prema tome, neto imovina jednaka je sopstvenom kapitalu, odnosno:

$$\text{Neto imovina} = \text{Bruto imovina} - \text{Pozajmljeni kapital}$$

$$\text{Neto imovina} = \text{Sopstveni kapital}$$

Struktura bilansa stanja

Bilans stanja			
Aktiva		Pasiva	
Stalna imovina		Sopstveni kapital	
Nematerijalna imovina (licence, franšize, patenti, goodwill...);		Zavisno od pravne forme preduzeća (Osnovni kapital, rezerve, neraspoređena dobit)	
Materijalna imovina (zemljište, nekretnine, postrojenja, oprema);			
Dugoročni finansijski plasmani			
Obrtna imovina		Obaveze	
Stvari - zalihe		Kratkoročne obaveze	
Prava - potraživanja		Dugoročne obaveze	
Novac – tekući račun (Gotovina)			
UKUPNO:		UKUPNO:	

Primjer:

Andrea je vlasnica preduzeća za proizvodnju kancelarijskog materijala. Kako bi bila u toku sa dešavanjima u preduzeću, na kraju svakog obračunskog perioda analizira izvještaj sa bitnim poslovnim događajima u firmi. Tokom analize prethodnog izvještaja utvrdila je da je iznos njene fiksne imovine 130.000, iznos obrtne imovine 85.000€, a kapital preduzeća je iznosio 20.000€. U okviru trenutnog obračunskog perioda, nastali su sljedeći poslovni događaji:

- a) Andrea je, u želji da proširi svoj proizvodni kapacitet, kupila kopir mašinu vrijednosti 5.000€. Mašinu je platila sredstvima sa tekućeg računa svog preduzeća.
- b) Banka je u skladu sa potpisanim ugovorom o kreditu, uplatila preduzeću iznos od 20.000€ koji će se otplaćivati narednih 5 godina (izvod 1).
- c) Kupljen je dodatan materijal za proizvodnju sveski i notesa, vrijednosti 800. Po tom osnovu, primljena je faktura broj 17 i prijemnica 17/1 od dobavljača "Kastex". Faktura još uvijek nije plaćena.
- d) Desio se požar u jednom dijelu kapaciteta. Pri tom događaju je uništena mašina vrijednosti 10.000€. Andrea je donijela odluku da se mašina mora rashodovati.
- e) Sa blagajne je podinuto 1.000 € na osnovu naloga za isplatu radi izmirenja obaveze
- f) Andrea, kao osnivač, je odlučila da unese u obliku stvari u preduzeće automobil vrijednosti 8.000€ koje će koristiti kao dostavno vozilo, u svrhu obavljanja svakodnevnih poslovnih aktivnosti.

Primjer:

Sredstva	=	Kapital	+	Obaveze
Fiksna Imovina + Obrtna imovina 130.000 + 85.000=215.000		20.000		195.000

Sredstva		=	Kapital	+	Obaveze
Fiksna Imovina 130.000 +	Obrtna imovina 85.000		20.000		195.000
a) +5.000	-5.000				
b)	+20.000				+20.000
c)	+800				+800
d) -10.000			-10.000		
e)	-1.000				-1.000
f) +8.000			+8.000		
			Ukupno		
133.000	99.800		18.000		214.800
232.800		=	232.800		